

Direkteur Waalkens van de Agrarische B.V. de Johannes Kerkhovenspolder

Ten oosten van het dorp Woldendorp ligt, grenzend aan de Dollard, de Johannes Kerkhovenspolder. Ruim honderd jaar geleden is deze polder met veel pijn en moeite op de slikken veroverd. In deze Oldambtster polder is het landbouwbedrijf Johannes Kerkhovenspolder B.V. gevestigd. Het bezit aan kultuurgrond zo'n 450 hektare. Slechts zeven mensen zijn in direkte dienst. Grootschaligheid en mechanisatie kenmerken dit bedrijf. Een gesprek met directeur Pieter Reint Waalkens (1928), begonnen als boer te Blijham.

DE VISIE VAN N 'DIKKE BOER'

Leo Stockmann

MEERDERE, OOK GROTERE, LANDBOUWBEDRIJVEN lijken op een faillissement of te gaan op dit moment. Wat zijn de oorzaken daarvan?

Het afgelopen jaar waren groei- en oogstomstandigheden slecht. Nu is dat een gewoon ondernemersrisiko. Je weet als boer dat zo iets kan gebeuren. Veel erger is echter dat de prijzen zo onder druk staan. We hebben te maken met prijsverlagingen van 5-20 %. En perspectief voor de toekomst is er niet. Het wordt zelfs nog erger. Het heeft te maken met de overproductie en de maatregelen die de EG daartegen neemt. Opslag en distributie kosten de EG nu te veel geld.

De EG wil wat doen aan de overproductie. Is er dan nog wel plaats voor grootschalige akkerbouwbedrijven?

Juist grootschalige bedrijven kunnen economischer werken en dus goedkoper produceren. Wat dat betreft is er zeker plaats voor grootschalige bedrijven.

Wat zijn de producten die hier op de klei verbouwd worden?

Hoofdzakelijk granen, vooral tarwe veelal (voor de voedersector) en daarnaast gerst. Dan koolzaad, erwten, karwij, suikerbieten en incidenteel lucerne. Aardappelen worden niet veel verbouwd in het Oldambt.

Alternatieve teelt

Is het mogelijk in deze kleistreek dat er wordt overgeschakeld op andere producten?

Nee, en dat ligt vooral aan de grondsoort. In het Oldambt is al van alles geprobeerd. Spruiten, uien, bloembollen enz. Maar men is er, een uitzondering daargelaten, weer van teruggekomen. De boeren hier zijn zeker bereid tot het telen van andere gewassen. In het verleden is zoals gezegd verschrikkelijk veel geprobeerd, maar meestal met negatief resultaat. Dat maakt wel huiverig natuurlijk om met iets nieuws te beginnen.

Onttrekking van lanbouwgrond

Zullen er lanbouwgronden uit de produktie genomen moeten worden of zijn er alternatieven?

Ik denk dat het niet nodig is gronden uit de produktie te nemen als we ook kunnen gaan verbouwen voor andere sektoren dan de voedsel- en voedersektor, want daar zitten de problemen. Uit granen kan bijvoorbeeld heel goed olie gemaakt worden en aangezien onze olievoorraad in de bodem ook niet oneindig is liggen hier kansen voor de graantelers. En uit aardappelmeel valt prima ethanol te maken. Maar er staat de eerstkomende jaren wel heel wat te gebeuren. De overschotten zijn er nu eenmaal en die zullen toch ingekrompen moeten worden. Overigens is er nu ook weer niet zo verschrikkelijk te veel.

Aan de andere kant, als je een groot deel van het landbouwersenaal gaat inkrimpen dan kun je in de toekomst wel eens scheef komen te zitten, ook wat betreft de export. Van buiten de EG wordt ook steeds meer op de markt gebracht en dat brengt ons in een lastig pakket. Het zet de prijzen op de wereldmarkt ernstig onder druk. De vraag is ook, hoe afhankelijk wil de EG worden van landen buiten de gemeenschap?

Landbouw, natuur en milieu

De Johannes Kerkhovenvolder, op de achtergrond de bedrijfsgebouwen van de gelijknamige B.V.

Braakligging en bosbouw

Wat vindt u er van als gronden braak komen te liggen?

Ik vind dat uit den boze, voor mij is het een gruwel. Misschien is het een tijdelijke oplossing, maar ik zie het niet als dé oplossing. En volgens mij is het ook niet nodig. Bovendien, hoe wil je het in de EG realiseren? In ons land is het wel controleerbaar, maar ook in een land als Griekenland?

Is het reëel te denken dat boeren overschakelen op houtteelt?

Economisch gezien niet. Een voorbeeld heb ik bij de hand. In de beginjaren zestig is hier in de polder zo'n 28 ha boomgaard (appels en peren) aangelegd. In 1970 is besloten de boomgaard te rooien. Financieel kon het niet meer uit, de markt was te slecht geworden. Bij de aanleg van de boomgaard werden ook de noodzakelijke houtsingels aangelegd, bestaande uit populieren. De singels staan er nog, maar moeten nu gedund worden. Om en om gaat er een boom uit, in totaal zo'n 250-270 stuks. Ik heb de bomen net verkocht. En wat kon ik er voor krijgen? Slechts 2000 gulden. Ik denk dat zeker hetzelfde bedrag ook is betaald voor aanschaf en aanplant van deze bomen. Een gunstig economisch plaatje zit er voor houtteelt absoluut niet in. Wil de staat of de provincie bossen aanleggen voor recreatie en natuur dan is dat een andere zaak. Maar dat kost ook erg veel geld.

Hoe denkt u over bosaanleg in het Oldambt landschappelijk gezien?

Bos hoort hier niet. Het is altijd een open streek geweest. Overigens staan er in de Johannes Kerkhovenvolder vrij veel bomen.

Schaalvergroting, grondwaterstandsverlaging, gebruik van giften (gewasbeschermers en grondontsmetters), overbemesting enz. hebben er toe geleid dat natuur en milieu behoorlijk aan waarde hebben ingeboet. Zet daarnaast de overproductie. Is het niet zo dat het allemaal best wat minder had gekund?

Een akkerbouwbedrijf is natuurlijk een economisch bedrijf. Men produceert om zo veel mogelijk rendement uit een bedrijf te halen. Daarvoor is mechanisatie en spuiten beslist noodzakelijk. Je komt anders beslist niet aan de hoge opbrengsten toe en dan ben je binnen de kortste keren uitgerangeerd. Maar middels gewasveredeling, het proberen te vinden van resistente rassen wordt het mogelijk het spuiten te beperken. Daar ben ik van overtuigd. Er wordt veel onderzoek aan verricht. En weet ook dat de boeren het liefst zo snel mogelijk willen stoppen met het gebruik van giften. Voor hun eigen portemonnee en voor het milieu.

Hoe kijkt u aan tegen biologisch-dynamische landbouwbedrijven?

Incidenteel is er zeker plaats voor. Voor hun produkten moeten ze wel behoorlijk hogere prijzen vragen. En als een deel van de mensen dat wil betalen dan loopt zo iets wel. Maar wil en kan de hele bevolking zoveel meer gaan betalen voor landbouwprodukten? Veel meer uitbreiding in de b-d sfeer zie ik niet gebeuren. Van al mijn kollega's weet ik dat er weinig animo bestaat om op b-d grondslag te

Strakke lijnen in de Johannes Kerkhovenvolder

gaan boeren. Je moet er ook wel een idealist voor zijn.

Zoudt u reservaaitsboer of beheersgebiedboer willen zijn?

Nee, liever niet. Ik ben vrije ondernemer en ik wil me het liefst niet laten binden. We worden overigens als modern agrariër al aan alle kanten ingebonden.

Landbouw in natuur

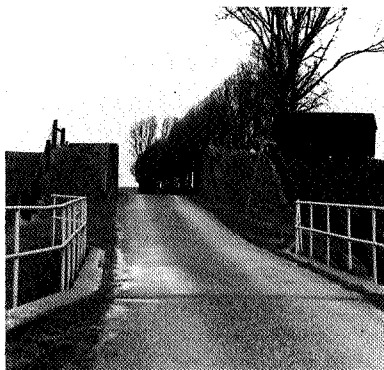
Hoe gaan landbouw en natuur hier samen?

De landbouw is natuur. (Dat antwoord had ik verwacht, L.S.) Maar behalve dat, ik vind dat hier genoeg natuur is. Je hebt het hele wadengebied, een beschermd gebied en dat moet ook zo blijven. Je hebt ook de Ennemaborg bij Midwolda, de Tjamme tussen Beerta en Finsterwolde en het Hondshalstermeer bij Wagenborgen. Maar wilde planten passen niet in dit landbouwsysteem, dat is onkruid. Aardig is wel dat op de akkers kieviten en kluten broeden en daar hebben we geen last van. Landbouw en natuur zijn hier beide aanwezig, maar meest gescheiden van elkaar.

Wat de kwelders betreft, ik ben er wel voor dat gedeelten van de hoogste kwelders ingepolderd worden. Het is uitstekende landbouwgrond. De zee zorgt via aanslibbing wel weer voor nieuwe kwelder. Ook de huidige polders zijn toch veroverd op kwelder en slik? Overigens werken boeren en natuurbeschermers samen op de kwelders wat betreft inscharing van vee.

Hoe ziet het Oldambt er over 25 jaar uit?

Niemand kan dat weten. Maar goed. Ik denk nog net zo als nu. Het karakteristieke van het Oldambt zie ik niet veranderen. ●

Coupure in de dijk die toegang geeft tot de Johannes Kerkhovenvolder